

vides divitem, sanum, honoratum, potentem, formosum, tu non propterea efficeris dives, sanus, ex paupere, infirmo, etc. sicut ipse est; sed visio Dei similis est visioni lucis, quæ cum aspicitur, oculo communicat suas virtutes, claritatem, calorem, amœnitatem. Beati ergo Deum videntes, cuncta desiderabilia, quæ in ipso sunt, etiam ad se trahunt et derivant: ejus sapientiam opes ac delicias, gloriam, incorruptionem et æternitatem. Unde bene Philippus dixit: *Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis*, Joan. XIV.

Secundo, ex Dei visione rerum omnium cognitionem ac visionem: *Quid enim non vident, qui videntem omnia vident?* ait S. Gregorius, lib. IV. dial. capite XXXIII. Cui addamus B. Prosperum, qui loco paulo ante citato ait: « Ibi (in cælo) ita patebunt singulorum singulis mentes, sicut corporalibus oculis subjacent facies corporales: quia humanorum pectorum tanta ibi erit et tam perfecta munditia, ut habeant unde munitori suo Deo gratias agant, non unde offensi aliquibus peccatorum sordibus erubescant: quia nec ulla peccata ibi nec peccatores erunt; et qui ibi fuerint, jam peccare non poterunt. Nec latebit jam perfecte beatos aliquid secretorum, qui, quod est longe præstantius, ipsum visuri sunt mundis cordibus Deum: quandoquidem humana creatura ita perfecta erit, ut in melius aut deterius ultra mutari non possit. »

VI. *Filii Dei vocantur*. Qua vero ratione? Primo, quia erunt Deo quam simillimi, velut adoptivi filii, qui cum naturales filii non sint, pro filiis tamen habentur, pene naturam filiorum imitantes. Filius naturalis trahit a patre similitudinem ejus per naturam: filius adoptivus trahit ad se patris similitudinem per gratiam. Jam sicut luna et stellæ lucem suam mutant a sole; sicut filii adoptivi accipiunt filiationis Dei nomen et dignitatem a Christo Filio Dei naturali; et sicut luna, illuminata a sole, videtur esse quidam sol nocturnus, et stellæ parvuli quidam soles: ita filii adoptivi sunt quasi alter Dei naturalis filius, cui participatione sunt simillimi. Sic ferum ignitum totum videtur transisse in ignem, licet adhuc ferri naturam retineat. Incomparabilis est ista beatorum gloria et merces nimis copiosa, cui plane nihil posse superaddi videtur. Quo enim altius possunt ascendere, nisi fiant et ipsi filii Dei naturales, quod impossibile est? Pro magno olim habitum fuit adoptari ab imperatore, et ad nominis communionem assumi. Maxima Josephi dignitas fuit, appellari *salvatorum* et secundum regis currum ascendere, Gen. XLI. maxima Amanis gloria: *Secundum a re-*

ge appellari, Esth. X. et XV. et: *Patrem regis*, cap. XVI. David etiam capere non poterat, quod ipse gener regis fieri deberet, I. Reg. XVIII. At hæc omnia exigua, imo nihil sunt, comparata cum dignitate et appellatione *filiorum Dei* immortalis, regum omnium Domini. Placuit sibi, vanissime licet, Alexander M. in ficta appellatione, qua Jovis filius dici amabat et volebat: quasi ea appellatio plus valeret, quam totum ejus imperium. Quid erit beatis, quæ gloria, quis honor, appellari in cælo filios Dei?

Secundo, quia erunt Deo charissimi, sicut filii patri. Et hujus præmii magnitudinem quis comprehendere queat? Si enim filii charissimi, ergo et hæredes honorum paternorum: ergo et commensales, patri semper proxime adhærentes: ergo summa agendi libertate præditi: ergo summo decore et gloria adornati: ergo omnibus gaudiis delictis, bonis voluptatibus affluentes et circumfluentes. Hæc omnia consequuntur filios regis charissimos. Unde merito Joannes dixit: *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus*, I. Joan. III. Nos quidem hic promissione: beati vero etiam possessione.

VII. *Ipsorum est regnum cælorum*. Quid regnum hoc impetrat? Primo, summam potestatem dominandi in cælo et universo mundo, agendi quidquid lubet; quod aliis quidem filiis sub patria potestate constitutis non ita licet. Dominantur ergo non uni Hispaniæ, non uni Asiæ aut toti terræ sed universo orbi, cælo, terræ, elementis, inferis, dæmonibus; quia quidquid ipsi fieri volent, hoc approbabit Deus.

Secundo, summos honores accipient non a plebe aut quibuscumque, sed a SS. Trinitate, et imprimis a Christo Domino, sub cujus vexillo militaverunt, cum quo in tentationibus permanserunt, cujus calicem biberunt; deinde a ss. angelis, qui ipsorum egregia facta collaudabunt, ac prædicabunt; necnon a beatis aliis, præsertim iis, quos vel singulariter imitati sunt vel coluerunt, vel ad consequendam beatitudinem quomodocumque promoverunt.

Tertio, summam honorum omnium et regalium deliciarum abundantiam. Quid enim Samuel ad Saulem jam regem a Deo designatum? *Et cujus erunt optima quæque in Israel?* *Nonne tibi?* inquit, I. Reg. IX. quasi regibus debeantur omnes regni delictæ et selectissima quæque, sive ad victum et vestitum, sive ad pompam et voluptatem spectent. Et si hæc regibus terrenis, quid erit regnantibus in cælo? Hæc igitur sunt poma, hæc delictæ Italiæ illius cælestis, hæc merces militantium Christo. Inspiciat hæc qui vult, et vide-

at, an alibi talem mercedem, tales delictas militando, vel serviendo cuicumque tandem regi, comparare sibi possit. Pergite igitur vos quicumque Christo militare cœpistis: gaudete et exultate, etiam occumbentes: *Quoniam merces vestra copiosa est in cælis*.

CONCIO III.

QUALES CÆLI CIVES.

I. Omnes sapientissimi. — II. Omnes amici sunt sincerissimi. — III. Omnes nobilissimi. — IV. Omnes speciosissimi. — V. Omnes bene morati et aulici. — VI. Omnes ditissimi. — VII. Omnes jucundissimi et lætissimi.

THEMA.

Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Matth. V.

Non parum offensus fuit Deus, cum Hebræi jam educti ex Ægypto et in medio itineris, ad terram sibi promissam melle et lacte manantem instituti, fastidio languere et regredi Ægyptum voluerunt, spreta dulcissima illa patria. Iratus enim Dominus: *Usquequo, ait, detrahet mihi populus iste? Quousque non credent mihi in omnibus signis, quæ feci coram eis? Feriam igitur eos pestilentia atque consumam*, Num. XIV. Neque introduxit quemquam illorum in Palæstinam, præter Josueum et Caleb, qui restiterunt populo. Similiter etiam displicuit Deo, quod captivi in Babylone assueverint Chaldæis, ita ut reverti in patriam non curarent. Unde toties eos monuit per prophetas, et gladium Persarum eis minatus est, uti Isa. XLVIII. *Egredimini de Babylone, fugite Chaldæos: et Jerem. LI. Egredimini de medio ejus (Babylonis) populus meus, ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris Domini*. Scimus patriam nostram in cælo nobis promissam, et concives nostros ibi jam degentes; nos a dæmonis servitute ereptos, ceptoque in itinere constitutos, non habere hic manentem civitatem: quam ergo displicebit Deo, sed ad beatam illam patriam et concives nostros non aspiremus, sed hic inter Ægyptios et Chaldæos potius vivere appetamus! Videmur sane nescire, qualis illa patria, quales cives sint. O si hoc sciremus! Quam sorderet nobis terra ista! Quam illuc festinaremus! Quare, ut hoc desiderium in nobis accendatur, consideremus cives illos.

Si esset aliqua civitas, in qua omnes cives essent sapientissimi, fratres amantissimi, nobilissimi, speciosissimi, aulici seu comites, ditis-

simi, jucundissimi; quis non appeteret esse illorum concivis? Ac tales sunt cæli cives omnes et singuli.

I. Cives cæli omnes sunt intelligentissimi. Nam primo, omnes se invicem norunt et intelligunt, quasi semper intimi amici fuissent. Colligitur ex eo, quod aliqui illorum, adhuc in terris positi, se invicem noverunt prius non visos, uti S. Antonius et Paulus eremita, S. Dominicus et Franciscus, qui se mutuo salutantes agnoverunt, et suis nominibus appellarunt, licet prius sibi ignoti. Si ergo hoc in terra quibusdam concessum fuit, non concedetur in cælis? Jam vero cum quis peregrinam civitatem ingreditur, quoties notum aliquem amicum offendit, toties novo gaudio perfunditur. Quid erit tot millibus sanctorum, toties desideratorum, occurrere in cælo? Quid notis parentibus et amicis?

Secundo, omnes sunt sapientes et eruditi, plusquam Adam aut Salomon. Jam si regina Saba tanto itinere venit ad Salomonem, ut ejus sapientiam perciperet; si philosophi ad S. Antonium licet illitteratum, audiendum, in solitudinem excurrerunt; si jucundum versari cum sapientibus: quid erit cum tot tantisque? Sane Cercidas civis Megapolitanus ex Arcadia dixit se libenter mori, quod inventurum se speraret Pythagoram philosophum, Hecatæum historicum, Olympum musicum, Homerum poetam, apud Æliam. I. XIII. var. hist. c. X. Similiter et Socrates mori optabat, ut cum talibus viris conversari posset. Nos non aspirabimus ut videamus Christum, apostolos, martyres, confessores, etc. qui illis terræ filiis tanto sapientiores sunt, quantum a terra cælum distat?

Hic in mundo plerique sunt rudes, quibuscum fastidiosum est agere, quorum vel unus molestus est sapientum consessui: non omnes novimus, nec omnium linguas intelligimus. At ibi omnes doctissimi et sapientissimi: *Quoniam ipsi Deum videbunt*. Quid autem non vident, ait S. Gregorius, qui videntem omnia vident?

II. Omnes sunt amici sincerissimi. Themistocles Atheniensium dux prædium venditurus, ex hoc potissimum id commendari a præcone jussit quod haberet bonos vicinos, Stob. ser. XXXV. indicans hoc eximium esse bonum inter cives. In cælo omnes vicini sunt optimi, omnes amicissimi.

Primo, sine ullo adversario, quale fuit regnum Judææ, sub Salomone rege pacifico dicente: *Nunc non est Satan neque occursus malus*, III. Regum V. *Et sedit unusquisque sub vite sua et sub ficu sua*, III. Reg. IV. In terra hic multi Satanae et Judæ sunt, qui perturbant vicinos et concives, sicut una fis-

tula in organo dissona, totum cantum. Nullus ibi Satan, nullus Judas sedebat inter Christi discipulos et amicos: *Beati pacisci, quia filii Dei vocabuntur*; ergo omnes fratres erunt, quia tales amat Deus. Romæ in una domo habitabant sexdecim Ælii, omnes de eadem familia, summa animi concordia, quibus erat unicus fundus, e quo vivebant, paucioribus servis indigens, quam erant heri, quibus proinde, ob hanc animorum unionem publica domus in Circo Flaminio maximo, ad spectacula visenda aptissima a senatu Romano donata est, Valer. l. IV. c. IV. In cælo omnes erunt tales Ælii, id est, *soles*, unius voluntatis et animi, et quidem constanter: nimia familiaritas non pariet odium, uti Davidi contigit, qui prius Sauli dilectissimus, post factus est exosissimus, I. Reg. XVI.

Secundo, sine omni invidia et æmulatione. *Foris enim canes*, clamat Joannes, Apoc. ult. *Fistulæ* in organo omnes bene consonant, licet una minor, altera major, proinde hæc plus venti, illa minus habet, quia plus minor non requirit: ita cæli cives omnes et singuli sua sorte contenti sunt. Non ita fit in terra, ubi cum quis bono aliquo reliquos superat, mox a tergo habet æmulos et patitur prædones.

III. Omnes sunt nobilissimi. Primo, quia filii Dei et reges: *Quoniam ipsorum est regnum cælorum*. Ideo vincenti promittitur: *Corona vitæ*, Apocalypsis II. Ideo viginti quatuor illi seniores coronati aiunt: *Regnabimus super terram*, scilicet viventium. Constantius imp. Romam primo ingrediens, visa Romanorum majestate, dicebat: *Videri sibi omnes cives esse reges, et domus palatia*. In cælo beati verissime: *Singuli erunt perfecti reges*, ait S. Anselmus, epistol. II. ad Hugonem, *quia quod singuli volunt, hoc erit, et omnes simul cum Deo unus rex, etc.* Nulli tales reges in mundo; nam et qui revera ad regni gubernacula sedent, non annua quæ volunt impetrant: plerique miseris subjecti sunt ac gravibus pressi sarcinis.

Secundo, quia in majestate omnes. Si enim Moyses et Elias, nondum glorificati visi sunt in majestate supra montem Thabor, cum ad gloriæ regem convenerunt; quis dubitare potest cives cæli omnes in majestate plusquam regia apparituros? Hic in terra plerique male vestiti, male habitant et comedunt; quia non in patria, sed in exilio sumus.

IV. Omnes speciocissimi. Primo, quia gloria corporis et animæ decorati: *Erunt enim sicut angeli Dei*, ait Dominus, Matthæi XXII. Angelus quidam architectum Carthusiæ Erfordiensis præcedens in dimensione ædificii struendi, ita eum rapuit sua pulchritudine, ut is oculum capitis sui

perdere vellet, si rursus eum videre posset, *Serar.* in rebus Mogunt. Vidua quadam venerabilis multis precibus a Sancta Lydwina virgine Scheidamensi postulabat ut sibi angelum ejus videndi copiam impetraret. Annuit virgo, et monuit ut secum clauso ostio in precibus persisteret. Et en adest angelus incredibili pulchritudine, ut ejus conspectu vidua plane absorpta, et oculis splendorem mirificum, et naribus odorem, et gustu saporem mellifluum perciperet, ut in ejus vita, 14. jan. Tales erunt cæli cives. Omnis mundi splendor evanescit coram cælesti, uti stellæ coram sole.

Secundo, ab omni labe puri erunt. Homines in terris sordent pene omnes: hic fætere halitus vel ulceris; ille ex sordido opificio, uti ex corio, furno, ferro, limo, macello: alius ex senio, alii ex pauperie, etc. Ibi omnes: *Sine macula sunt ante thronum Dei*. Certe S. Hanno Colon. episcopus a consessu beatorum exclusus ad tempus fuit, propter unicam maculam, quam in pectore habebat; quemadmodum et S. Adalricus episcopus Augustanus, ut in eorum gestis.

V. Omnes sunt aulici, optimis moribus imbuti. Primo, supra modum comes et humani: ita ut alter alterum honeret, sibique præferre conetur. Patet ex S. Paulo et Antonio, qui inter se honore certabant, uter eorum pane a corvo delatum frangeret. Ex Laurentio mart. qui S. Stephano in sepulcrum suum illato, removendo se ad sinistram, dextram cessit: ex S. Petro, qui Moysi ut Eliæ tabernaculum vult ædificare, de se nil sollicitus: ex duobus episcopis, qui in eodem sepulcro positi, recessere ad latera utrinque et medium locum dedere S. Joanni episcopo eleemosynario, 3. febr. Lipel.

Secundo, conversatio et colloquia erunt tantum de rebus ingenuis et magnis, quemadmodum et regum colloquia sunt de rebus regiis: *Qui de terra est, de terra loquitur*, ait S. Joan. Baptista. Cæli cives de cælestibus loquuntur; non sicut rustici de rusticanis rebus, agris, bobus, porcis, frugibus: illi de Deo et divinis rebus agunt, velut aulæ cælestis incolæ.

VI. Omnes sunt ditissimi. Radbodus Frisiæ dux gentilis, ad baptismum jam paratus, quæsit a S. Wulfranno, ubinam esset major numerus principum et nobilium gentis Frisoniæ, in cælo an in inferno? Cumque audisset in inferno, propter eorum infidelitatem, retraxit pedem dicens, malle se esse in inferno cum principibus suis Frisonibus, quam cum exiguo pauperum numero in cælo, apud Jonam Fontanellen. in Lipel. 20. martii. Sed o miserum te Radbodum et cæcum! Nonne audimus hodierno in evangelio: *Quoniam ipsi*

possidebunt terram, utique viventium? Si regnabunt in cælo, si possidebunt cælum, quomodo erunt pauperes? Qui Deum ipsum possident quare indigent? « Hic quod est aurum, non potest esse argentum; quod est vinum non potest esse panis; ibi Deus tuus totum tibi erit: manducabis eum ne esurias, bibes eum ne sitias, illuminaberis ab eo ne sis cæcus, fulcietis ab eo ne deficiatis etc. » ait Augustinus, in Psalm. XLVI. Unde Apoc. II. *Vincenti promittitur manna absconditum*. Id autem omnium saporum et ciborum dulcedinem continebat. Hic in mundo omnes sunt pauperes, quia plerisque rebus carent et egent, nec unquam satis habent; semper plus desiderant: in cælo omnes saturabuntur.

Secundo, ditissimi erunt operibus bonis et factis heroicis, quibuscum apparent in cælo semper velut in aula regis præclari belli duces, qui plurimas obtinere victorias, servarunt cives, eliminarunt hostes, ditarunt patriam, defenderunt regem, e variis denique ludis coronas reportarunt. Si Babbo ille comes Abenspergensis cum triginta duo filiis scite ornatis et optime educatis Henrico II. imp. ad obsequia oblatis, gratum valde imperatori spectaculum et simul munus exhibuit, teste Avent. lib. V. annal. Boior. quanto magis sancti Deo placebunt, cum ei filii suos spirituales, quos ipsi genuerunt; cum alia præclara opera, ad ejus honorem patrata, coram eo producerint? Et hæc sunt illorum maxime divitiæ, respectu quarum opes mundanæ omnes mera sunt inopia.

VI. Omnes denique jucundi, hilares, gaudiis affluentes: *Quoniam ipsi consolabuntur et saturabuntur*. Si enim Sanctus Franciscus, adhuc in terra degens, responso cælitus audito se unum ex cæli civibus fore, ita per octo dies integros exultavit et gaudiis perfusus incessanter exclamavit: *Benedictus Deus*, interim cibi et potus ac sui ipsius oblitus: *quid erit ipsa gaudiorum cælestium fruitio? Ad hæc communicabunt sibi invicem bona et gaudia sua, et gaudebunt de alienis æque ac de suis tamquam fratre; quomodo septem filii Job faciebant convivium per domos, unusquisque in die sua, et vocabant fratres et tres sorores suas, ita ut mensa ipsis communis esset, Job. I. Hunc enim in modum quæ quisque beatus habet bona vel gaudia propria, ea communicat et aliis. Sic augentur in immensum gaudia eorum; quemadmodum aquæ in balneo, quo plures in eam descenderint. Quid esset, si singuli cives quotidie convivæ essent modo apud hunc, modo apud illum principem? At hoc in cælo erit, in terra non est.*

Secundo, gaudium hoc illis perenne ac perpe-

VI. PARS FESTIVALIS.

tuum erit. Qualiacumque in mundo gaudia sint, ea fluxa et momentanea sunt, ideoque vana et futilia. Hinc Ægyptii in conviviis cadaver hominis proponebant aut cranium, ut ea in morte saltem finienda cogitarent. In tertiis nuptiis Alexandri Scotorum regis, dum choreæ ducerentur, visa est ad finem choreæ mors saltando agmen claudere, ea specie ossea et horrida, qua pingi solet, designans regem eo anno moriturum, uti factum, auct. Hect. Boetio, in Scot. annal. Hæc nimirum est clausula omnium mundi gaudiorum, nuptiarum, chorearum, ludorum, conviviorum, spectaculorum, venationum, etc. At ibi Deus: *Præcipitabit mortem in sempiternum*, Isaia XXIV.

Quando igitur videmus quando beatiores sint cæli cives civibus terrenis, superest ut, spreta hac civitate, ad cælestem aspiremus. Hebræi sedentes in captivitate inter Babylonios, cantare jussi, plorabant, suspensis organis suis ad salices, quod extra patriam et cives suos inter hostes exularent, uti quærentur Psalm. CXXXVII. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* Ita et nos in terra nunquam in lætitiâ effundi deberemus, ob desiderium patriæ nostræ et civium cælestium. Unde Paulus ad Philipp. III. deflet eos: *Qui terrena sapiunt*, additque: *Nostra autem conversatio in cælis est*, quod Tertullian. I. de cor. milit. ex Græco vertit: *Municipatus noster in cælis est*. Idem nos Christiani cogitemus, ideoque, mundi civibus spretis, ad cælestes aspiremus. Bina rapta a Sichem et inter Sichimitas vi detenta, licet blanditiis detineretur, semper tamen tristis erat et ad domum patris suspirabat, Gen. XXXIV. Sic nos, si cives cæli et Dei filii sumus, non delectemur mundi blanditiis, nec cum mundo gaudeamus, sed ad cælestem patriam nostram continuo suspiremus: sic nos cæli cives ostendemus.

CONCIO IV.

OCTO BEATITUDINES TOTIDEM SIGNA PRÆDESTINATIONIS.

I. Contemptus mundi. — II. Equanimis injuriarum tolerantia. — III. Desiderium cælestis patriæ. — IV. Esuries verbi Dei. — V. Misericordia. — VI. Cordis mundities. — VII. Pacis amor et studium conciliandæ. — VIII. Hilaris persecutio, patientia.

THEMA.

Aperiens os suum, docebat eos. Matth. V.

Nescio, auditores, an hodierna festivitas potius gaudendi, an vero lugendi causam nobis affert.

Lætitie causam afferre videtur, quia beatorum omnium gloriam nobis proponit, et ad eam consequendam spem nostram erigit. Vicissim tamen tristitiam nobis ingerit, dum nos adhuc suspensos tenet et incertos, an ad eam perventuri simus: *Si enim vocati sumus, scimus: si electi sumus, nescimus*, ait Sanctus Gregorius, hom. XXXVIII. in evang. Fuit quidam e S. Domini familia non ita pridem beatus vir, Aloysius Bertrandus, qui assidue plorabat; causamque rogatus, aiebat: *Cur non amarissime fleam, cum non certo sciam, an æternæ salutis compos sim futurus?* ut in ejus vita, cap. IV. refert Justianianus. Atqui nonne omnes nos de hoc ipso incerti sumus? Cur igitur cum ipso non pariter fleamus? Verum consolatur nos in hodierno evangelio Salvator noster, qui ex bona parte librum vitæ nobis aperit, et ex eo signa aliquot, quamquam non infallibilia prorsus, satis tamen certa monstrat; unde colligi queat, an et qui de electis sint. Id quod meo iudicio indicat Matthæus, cum de eo ita scribit: *Aperiens os suum, docebat eos*. Aperuit enim nobis octo hominum genera, quos beatos enuntiat, quia suæ electionis magna dant indicia, ut ostendit doctissimus quidam theologus, Andreas Vegas, in l. de justificat. cap. XI. et seq. En siquidem continent præstantissimas cœlcque dignas virtutes: ideoque a Christo *beati* pronuntiantur, qui illis sunt præditi. Quos nunc videmus.

I. *Beati pauperes spiritu*. Per hos intelliguntur primo, contemptores opum et sæcularium honorum. Primum promittitur regnum cœlorum, adeoque ad illud certa spes datur; quia ut ait S. Ambrosius in illum locum, l. V. in Luc. c. VI. *Qui contempserit sæcularia, ipse merebitur sempiterna*. Ostendit enim se ad majora natam ad vera nimirum et solida æternæque bona, qui fluxa hæc et inania spernit; sicut Moyses infans a filia Pharaonis nutricia datus, respuit lac gentilium feminarum: Hebrææ lac admisit, Josepho teste, l. II. antiq. cap. V. ostendens se de Hebræis, non de gentilibus esse. Idem Pharaonis sibi impositum delabi passus, pedibus calcavit; unde conjectavit mox ariolus, hostem Ægyptiorum fore, ut ibidem refert Josephus. Nobiles et excelsi animi vilia aversantur, quia ad magna se natos indicant. Cum S. Bernardus una cum fratribus suis ad monasterium pergeret, solo Nivardo nato minimo domi relicto, Guido primogenitus ei dixit: *Eia frater Nivarde, ad te solum respicit omnis terra possessionis nostræ*. Ad quod pater non pueriliter motus: *Vobis ergo*, inquit, *cælum et mihi terra? Non ex æquo divisio hæc facta est*. Ita Guilielmus abb. in vita S. Bern. l. I. c. III. En puer mox cognovit cælum fratres petere, qui ter-

ram sibi rerehnerent. Hoc agunt qui terrenas opes spernunt, et mundi sectatoribus cedunt: cælum ergo petunt. B. Petrus Damiani episcopus et cardinalis creatus, cum vix multis lacrymis obtinisset a papa, ut dimissa ea dignitate ad monasterium se conferre posset, scribit ad Nicol. II. Pp. *Plerique pontificatus jura non deserunt, et de sinistris sunt; quotquot autem legimus recta intentione dimisisse, certa spes est, eos de æterna cum Christo societate gaudere*.

Secundo, humiles, ex multorum pp. sententia, Et jure, quia conjuncti sunt pauperes et humiles. Isti etiam dum contemnunt et fugiunt honores hujus sæculi, dignos se honoribus cœli faciunt ac demonstrant. Ita S. Gregorius XXXIV. mor. c. XXI. *Quia redemptor noster corda regit humilium, et leviathan rex dicitur superborum, aperte cognoscimus, quod evidentissimum reprobatorum signum est superbia, et contra humilitas electorum*. Justinus Thrax in aula Anastasii imp. versatus, cum sequens imperatorem casu ejus paludamentum calcasset, eo animadverso, collegit, et prædixit ei Anastasius fore eum successorem suum in imperio, uti factum. Refert Caussinus, in polit. christiano. Non minus omen est fore regem cœli, qui calcatur terrenum per humilitatem. Sic explicant Hugo card. et alii id Deut. XI. *Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit*.

II. *Beati milites*, qui nimirum aliorum iras et injurias non solum æquanimitè, sed et cum dulcedine et amœnitate ferunt. Hi etiam ostendunt se de electis esse, ut docet S. Bonaventura, lib. de profectu religiosi, non esse scilicet evidentius prædestinationis signum, quodque magis Deo assimilet hominem, quam mansuetudo. Saul rex, quando intellexit (I. Reg. XXIV.) non solum vitam sibi ab hoste suo capitali donatam in spelunca, sed insuper se defensum fuisse contra insidiatores, ne ab ipsis occideretur, mox inde collegit eum post se regnaturum: *Et nunc*, inquit, *quia scio quod certissime regnaturus sis, et habiturus in manu tua regnum Israel: jura mihi in Domino ne deleas semen meum*. Ad hæc appellavit eum filium suum, quem prius appellare filium Isai tantum solebat: *Numquid vox hæc tua est, fili mi David?* Pari conjectura deprehenduntur etiam milites futuri in cœlo reges, quia dixit Christus: *Beati milites, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*; et paulo post: *Diligite inimicos vestros, etc. ut sitis filii Patris vestri*; si filii, et hæredes regni. Oravit etiam in cruce pro suis inimicis, eaque oratione confregit quasi ac continuit creaturas ad ultionem jam armatas contra impios Judæos. Ex qua Christi mansuetudine videtur collegisse centurio ipsum esse Filium Dei. Filium ergo Dei

se ostendit, qui inimicos diligit. Deus etiam super inimicos solem suum oriri facit. Ad hæc imperturbabilis est: mites vero in his cum imitantur; filii ergo sunt; quia non absimiles. Oves quoque sunt (quid enim ove mitius?) ergo a dextris iudicis in iudicio collocandi.

III. *Beati qui lugent*, præsentis scilicet vitæ exilium, et aspirant ad patriam. Per hoc enim ostendunt se cives cœli esse. Qui extra patriam peregrinantur, desiderio tenentur redeundi in patriam suam, adeoque indicant se alterius terræ incolas esse (quomodo Adad Idumæus, licet in Ægypto a rege bellissime haberetur, institit tamen: *Dimittite me, ut vadam in terram meam*, I. Reg. XI.) ita qui prædestinati sunt, cælum tamquam patriam suam intuentur, terram velut exilium; et hoc ipso demonstrant se non hujus mundi sed cœli cives esse. Certe quando Hebræis in captivitate positi flentes sederunt et suspenderunt in salicibus organa sua, jussique cantare: *Hymnum cantate nobis de canticis Sion*, responderunt: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* Psal. CXXXVI. satis superque demonstrarunt se non esse Babylonios, sed Hebræos. Hunc in modum qui in hac vita suspendunt et relinquunt salicibus, hoc est, infructuosis mundi amatoribus organa sua profana, lætitiæ, choreas, ludos, compositiones, etc. ostendunt se hic in exilio esse, in cœlesti vero Jerosolyma patriam habere. Ferunt esse de paradiso nomen sortitam, omnium pene colorum, voce tam dulci ac pia, ut in hominibus devotionem excitet: quæ si forte capta detineatur, incessanter gemit, donec dimittatur, ut refert ex l. de nat. rer. Rob. Holcot, in l. Sap. I. XLIV. Electorum animæ tales aves sunt; quæ, quia de paradiso cœlesti sunt, detentæ in terra canere non possunt, sed continuo gemunt cum Davide: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* Et cum apostolo: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?*

IV. *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam*. Sub justitiæ nomine intelligo etiam verbum Dei, in quo docetur ac discitur omnis justitia. Esuries verbi Dei et auditio cum fructu et gustu, signum est electorum, ex sententia Sancti Gregorii, XVIII. homil. et S. Bern. serm. I. in septuag. Nec difficile ostenditur ex illo Christi verbo: *Qui ex Deo est verba Dei audit*, Joan. VIII. idem insinuat Deus Isa. c. LV. ubi ait: *Verbum meum, quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum*. Trahet enim secum pium auditorem ad cælum; quod indicat Clemens Alexandr. l. I. Strom. cum ait: « Qui in verbis veritatis germane et sincere sunt educati, accepto vitæ æternæ viatico, sublimes in cælum feruntur. » Accedit S. Bernardus,

serm. I. in septuag. « Inter ea, inquit, quæ fiduciam præstant et materiam spei, unum illud maximum est, de quo nunc cœpimus loqui: qui ex Deo est, verba Dei audit. » Constat enim unumquemque libenter audire ea, quæ desiderat, v. g. res patriæ suæ: cœli ergo se civem prodit, qui cœlestia cum gaudio, gustu et fructu audit.

V. *Beati misericordes*. Habent isti a Deo nimis magnas promissiones de æterna retributione; et jure, tum quia misericordes paciscuntur quasi cum Deo, ut pro terrenis, quæ ipsius nomine dant pauperibus, recipiant æterna, sibi ab eo promissa; tum quia suis largitionibus et profusionibus in pauperes, ostendunt se terrena bona spernere, et habere animum ab illis alienum, nec nisi cœlestia quærere. Quando Rahab illa Jericunthina fecit misericordiam cum exploratoribus Hebræorum, occultando eos in domo sua ac dimittendo per funiculum, ut effugere possent manus insidiatorum, vitamque tueri, adjuravit eos (nec immerito) dicens: *Jurate mihi per Dominum, ut quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita vos faciatis cum domo patris mei, detisque mihi verum signum, ut salvetis et eruatis animas nostras a morte*; quando scilicet civitatem istam occupaturi et eversuri estis. Jurarunt illi et dederunt hospitæ signum: ut funiculum illum coccineum, quo demissi ab ea fuerant, appenderet fenestræ, per quam demiserat eos, Jos. II. Fecit illa ut jussa erat, et statim (ut vult Lyranus) funiculum illum ligavit ad fenestram indicatam, (ut viderent illum; et quia de adventu eorum incerta erat) pendulumque reliquit; itaque sola ejus domus incolumis permansit in eversione Jericho, edicente Josue: *Sola Rahab meretrix vivat*, Jos. VI. Non putamus factorum Christi misericordibus, quod fecit misericordie mulieri Josue, Christi typus re et nomine? Ergo qui misericordiam Christi pauperibus exhibuerint, habeant hoc verum et indubitatum salvationis signum: ligent ac ligatum constanter teneant funiculum coccineum charitatis et misericordiæ (de quo Ose. XI. *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis*) ante domum suam: studeant servare animas egenorum; et haud dubie servabuntur a ventura iudicis ira animæ ipsorum.

VI. *Beati mundo corde*. Principes ac reges desiderant in aulis suis ministros forma præstantes ac decoros, non deformes aut fœda aliqua macula notatos: unde Prov. XXI. dicitur: *Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum regem*. Externa enim species et compositio corporis index est interni animi. Os distortum ac deformatum nescio quid infaustæ ac distortæ mentis indicat: facies contra venusta et rubore suffusa animum since-

rum et pudicum. Hinc Nabuchodonosor ad aulam suam ex Hebræorum pueris non nisi forma decoros omnique macula carentes assumi voluit, Dan. I. Multo magis immaculatos homines Deus in aula suo cœlesti exigit; qui etiam ab altari removit omnes, quicumque corporis aliquo defectu aut labe fœdati erant. Forma illa et nitor non corporis sed animæ, munda est conscientia. Quotquot ergo illius munditiæ valde student, eam semper conservando, vel ubi labe aliqua aspersione fuerint, mox emundando, magisque semper et magis puriorem reddendo per frequentem confessionis et eucharistiæ usum, hi præclaram in se prædestinationis notam habent. Georgius Cedrenus, in Salomone scribit, propositos ei a regina Sabæ formosos pueros ac puellas eodem vestitu et ornatu, ut inter sexum internosceret: *Rex omnes lavare faciem jussit, itaque discrimen sexus deprehendit; cum mares fortiter atque valide facies tergerent, femellæ teneriter et timide.* Vultis scire quinam masculos animos cœlo dignos inserendosque habeant, et qui muliebres cœlo excludendos? Videte quinam fortiter ac valide conscientias suas abluant et abstergant, per frequentem ac seriam confessionem et communionem, per crebra penitentia opera, per examen quotidianum, per assiduam sui accusationem ac reprehensionem: hi de electis sunt. Contra vero qui timide et teneriter, hoc est, obiter, raro, neglecte et indigne utuntur sacris illis mediis, non abstergunt omnes maculas in confessione, etc. reprobationis suæ non leve indicium præbent: quia nullam aut exiguam salutis suæ curam habere dignoscuntur.

VII. *Beati pacifici.* Habent certe isti, qui pacem colunt et conciliare student, non obscurum suæ electionis argumentum, quia gerunt nomen Dei, velut patris sui, qui ab apostolo toties appellatur *Deus pacis*, ad Roman. XV. et XVI. I. Cor. XIII. ad Philipp. IV. et I. Thessal. V. II. Thessal. III. ad Hebr. XIII. Christus etiam *Rex pacificus* appellatur; quia pacem inter cælum et terram fecit, secumque a cœlo attulit: *Quod si filii, et hæredes erunt.* Abraham quando pacis causa cessit Lotho Pentapolim, ut sopiretur jurgium inter ipsos et pastores eorum, tum Deus monstravit et promisit illi totam Palæstinam seu terram promissionis, lacte et melle manantem, Genes. XIII. Ea vero typus erat cœlestis beatitudinis. Qua re, ni fallor, indicavit Deus cælum se daturum iis, qui, pacis sancienda aut conservanda causa, terrenum aliquid alteri cesserint. Ad Pambo-nem abbatem venerunt duo fratres, et rogarunt an salutem sperare possent, alter biduo jejunando, alter duas siliquas labore diurno lucrando et

pauperibus dando. Quibus ipse: *Bonum quidem operaris; sed si custodias conscientiam tuam cum proximo tuo (pacem scilicet conservando) ita salvaberis,* Rosveid. l. V. vitæ ss. pp. libello. X.

VIII. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam,* cum patientia videlicet et hilaritate. Luculentum hoc est electorum signum, ut ostendi potest variis similitudinibus. S. Gregorius, l. XXI. moral. c. IV. duas adducit, primam, de vitulis duobus, quorum unus sibi et suæ libertati relinquitur in pratis, ut saginetur; alter jugo applicatur et trahere cogitur: nonne hic ad vitam, ille ad mortem destinatur? Alterum, de duobus ægris, uno desperato, altero non desperato: nonne illum medicus deserit, et quidquid appetit, edere ac bibere sinit: hunc vero potionibus, clysteribus, emplastris affligit, et a cupitis cibis retrahit? Addamus aliud simile. Habet statuarius duos ante fores suas truncos jacentes; unus sculpturæ idoneus secatur, tunditur, versatur manibus et vexatur; alter ineptus foris relinquitur: nonne signum est, quod prior ille exsculptatur in speciosam statuam, posterior vero putredini permittatur vel ad ignem destinetur? Qui vineam suam fodit, putat, sepiat, hoc ipso ostendit, quod eam sibi conservare pro solatio suo velit: qui vero eam negligit, non fodit nec putat, satis demonstrat, quod deserere eam velit. Pari modo dum videmus exerceri aliquos variis tribulationibus, jure existimamus eos esse de electis, quo ad gloriam Deus præparet. Sic pater filii legitimis, quos amat, constituit pædagogum; spurios vero negligit et sibi permittit.

Jam inspiciat quisque librum conscientia suæ, ac videat an hæc signa, saltem aliqua, si non omnia, in se deprehendat. Quod si ea non inveniat, totis viribus diu noctuque laboret ut acquirat; atque adeo in hodierna festivitate non flendi sed gaudendi causam habet, cum audit dulcissimam philomelæ nostræ vocem: *Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.*

CONCIO V.

FRUCTUS HUIUS FESTI.

I. Excitat nos ad desiderium cœli. — II. Excitat ad spem consequendi bona cœlestia. — III. Labores hujus vitæ dulces facit, et omnes injurias. — IV. Mortem reddit optabilem.

THEMA.

Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Matt. V.

Festum hodiernum, auditores, non minore lætitia, quam alia, quæ per annum celebramus, peragere nos decet. Alia enim festa proprie ad Christi tantum et aliquorum sanctorum gloriam spectant, hoc vero ad gloriam etiam nostram. Etenim dum hodie sanctorum omnium gloriam recolimus, non eorum dumtaxat, qui jam in cœlis triumphant, sed eorum etiam, qui in terris militant, gaudia celebramus ut docet Sanctus Bernardus, serm. V. hujus festi. Idem enim exercitus est, qui partim mœnia jam conscendit, partim infra adhuc pugnat. Itaque gaudium sanctorum in cœlo gaudium etiam nostrum est. Quod enim illi jam possident, hoc nos speramus. Et sicut vinum in cellario et dolio jam existens, exultat quasi et movet se, quando vites efflorescunt; sæpe et alia in penu jam recondita, germina quædam edunt, quando alia consita in agris germinare incipiunt: ita militans Ecclesia hodie lætitia perfunditur, cum audit triumphantem in cœlo gaudiis circumfluere. Sed quid nobis confert festivum istud gaudium? Ad hoc respondebimus in præsentia.

I. Excitat nos ad desiderium cœlestis patriæ et contemptum rerum hujus mundi. Quemadmodum enim fructus illi gratissimi terræ promissæ, botrus ingens, ficus et malogranata allata et ostensa a legis excitare debuerunt Hebræos ad prosequendum iter in terram illam, eamque expugnandam (Num. XIII.), ita etiam delicia cœlestes, quibus fruuntur in cœlo beati, ostensæ nobis a Christo, qui de cœlo venit easque vidit et gustavit, accendere nos jure meritoque debent ad desiderandum et occupandum cælum. Fructus autem illi et deliciae sunt, quas recenset in hodierno evangelio: regnum cœlorum ab ipsis possidendum, Dei visio, saturitas, consolatio, titulus filiorum Dei. Xerxes Persarum rex, cum gustasset aliquando ficus Græcanicas, suavitatem earum miratus, juravit se in posterum non comesturum, nisi Athenienses ficus, sicque exercitum paravit et in Græciam duxit. Monstrat nobis hodie Christus, et quasi delibandas exhibet ficus et delicias cœlorum, ut et ipsi anime-

mur ad eas nobis comparandas unaque cum cœlitibus percipiendas. Cervos aiunt a canibus agitato et fatigato, concitato cursu, viribus pratis contemptis, ad aquas festinare. Nobis in hac vita misere agitato ostendit hodierna festivitas fontem aquarum viventium, ut spretis mundi paludibus et bestiarum pabulis, cœlestes beatorum aquas appetamus. Has appetiit David, Psal. XLI. dicens: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus;* et mox: *Transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, in voce exultationis et confessionis, sonus epulantis* (vel secundum Hieronymum, *multitudinis epulantis*) id est, in domum Dei, ubi est festivitas et sonus multitudinis sanctorum epulantis in semptero, ut exponit S. Augustinus in eum psalmum. Sane phasides aves (quod vidi non semel) quando audiunt sonitum aliarum phasidum comedentium, licet eas non videant, illico alliciuntur et accurrunt, ut et ipsæ simul esca fruuntur; adeo ut si aucupes ungue pulsant asserem, admodum gallinarum, grana colligentium, statim eas ad se congregent. Monstrat nobis hodie Christus beatos in cœlo bonis omnibus affluentes, epulantes, et exultantes, ut et ipsi, spretis hujus mundi miseriis, illuc festinemus. Prodigus ille filius fame pressus, dum cogitat tot mercenarios in domo patris sui abundare cibis: *Ergo surgam, inquit et ibo ad patrem meum,* Luc. XV. Intelligimus hodie nos, innumeros operarios in domo Patris nostri cœlestis affluere omnibus deliciis: quid igitur nos in hujus mundi inopia moramur? Eamus ad domum Patris nostri, ut et ipsi saturemur, qui hic fame premimur. Quid in hoc mundo reperitur quod cœlestibus illis bonis comparari possit? Qui hic non aspicit et audit plures undique miseras et calamitates, quam jucunditates? At ibi Deum vident beati, et in ipso omnia desiderabilia; unde exultat omnis miseria. Quis satiatur hic unquam honoribus, opibus, voluptatibus? At ibi beati omnes saturantur omnibus bonis. Quis hic reperit solatium aliquod solidum et stabile, quod non cito desinat? At ibi sancti perpetua consolatione perfruuntur. Quis hic plus acquirere potest, quam ut amicus Cæsaris dici queat? At ibi sancti omnes sunt et vocantur filii Dei. Denique, in mundo quid resonat passim undique, nisi clades, pestes, bella, fames, naufragia, incendia, pruina? Nihil horum in cœlo est. In mundo lites, invidia, odia, injuria, contentiones, æmulationes, jurgia, insidia; nihil in cœlo simile: in mundo morbi, paupertas, miseria corporis, infamia, senectus, mors, cruciatus; nihil in cœlo simile.

II. Excitat ad spem consequendi bona cœlestia, eoque perveniendi, ubi jam sunt beati. Ostendit enim nobis innumerabilem beatorum multitudinem, præsentiam in lectione hodierna ex Apocalypsi Joannis, cap. VII. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis, stantes ante thronum et in conspectu Agni.* Idque facile patet: primo, ex amplitudine cœli et cœlesti Jerusalem, cujus duodecim portæ describuntur in Apoc. c. XXI. Quis autem architectus, pro paucis inhabitatoribus, amplissimum excitaret palatium aut urbem longe vastissimam? Secundo, ex infinitis Christi meritis, quæ utique annuere electorum multitudine compensari aliquo modo debent. Tertio, inductione: quanta enim fuit multitudo martyrum! Quanta est sanctorum aliorum! Quam multi moriuntur post baptismum in statu innocentiae! Quorum tamen numerum minimam in cœlo partem esse, quis dubitet? Quam multi plebei simplices vivunt in summis miseriis, et tamen Deo gratias agunt, suis contenti miseriis, qui utique vitam feliciorum merentur: denique, plerique catholici sacramentis moriuntur saltem in articulo mortis ubi etiam maximi peccatores communiter anxia cogitatione ad vitam futuram se disponunt. Hoc in cœlo omnes triumphare patet, partim ex martyrio eorum, partim ex sanctissima vita et miraculis, partim ex innocentia, in qua decesserunt, partim ex eorum poenitentia in qua abierunt. Horum ergo numerus ingens jam cœli muros conscendit, et vexillum ibi fixit, nosque ad se evocat et suis precibus adjuvat, non secus ac Godofridus Bullionius, conscenso Hierosolymæ muro, reliquo exercitui aditum patefecit ad portam urbis reserandam ac penetrandum, apud Tyrium, in descript. belli sacri. Testantur enim tot beatorum exercitus, quidquid est in mundo discriminum, superari posse, si ipsorum vestigiis insistere velimus. Ut etiam qui in ulteriore ripa consistunt, ipso suo exemplo loquantur flumen transvadari, tranari, aut certe navigando trajici posse, sic qui cum palmis virentibus et stolis candentibus in cœlo conspiciuntur, clarissime demonstrant, omnia salutis obstacula facile a nobis posse perrumpi: *Ibi enim tot pueri et puellæ, ibi juvenus multa et omnis ætas et graves viduæ et anus. Tu non poteris quod isti et istæ?* ait S. Augustinus, lib. VIII. conf. cap. XI. qui et hac cogitatione animavit se ad ineundam cœli viam.

III. Dulces nobis labores hujus mundi facit, et tolerabiles injurias, quas patimur ab impiis. Ostendit enim hæc beatorum festivitas, sudores et labores nostros finem aliquando habituros et in

gaudium ac coronam convertendos: quemadmodum finem habuerunt et gloriose præmiati sunt in beatis illis, qui in cœlo jam festum agunt. Ut ergo David primo, pastoritio sago indutus, postea splendidis Jonathæ vestibus decoratus est: et sicut Mordochæus prius sacco indutus, postea regio equo impositus: et ut arca prius habitavit sub pellibus, postea in magnificentissimum Salomonis templum illata est: Lazarus, prius mendicans, jacuit inter canes præ foribus, postea manibus angelorum in sinum Abrahamæ delatus est: ita sudores et miseriæ nostræ tandem in gloriam desinent, cum in beatorum cœtum assumemur. Ergo uti septem anni, quibus servivit Jacob pro Rachele, pauci dies ipsi videbantur et leves omnes labores, dum subinde oculos in promissam sibi sponsam conjiciebat, Gen. XXIX. ita labores omnes suaves, et dies quibus hic militamus, pauci nobis videri debent, dum ad gloriam beatorum aspiciamus. Solent in hastiludiis et pugilum certaminibus præmia in conspectum proponi, aurea argenteaque pocula, torques et cimelia, quibus animentur qui in agone certant, et labores spernant. Henricus Landgravius Thuringiæ, ex metallinis fodinis ditissimus, circa annum 1227. Northusiæ hastiludium instituens, arborem aureis et argenteis foliis erexit: singulisque concurrentibus et lanceas frangentibus, in sessione tamen permanentibus, argenteum folium: si quis autem aliquem, ut caderet, dejecisset, aureum folium dedit; ut habetur in chronico Misnensi. Simili modo proponit hodie Christus coronas sanctorum omnium, cœlestium divitiarum præmia, gemmea, aurea, argentea: martyrum, religiosorum, secularium, virginum, viduarum, conjugum, ut eorum aspectu excitati, et pro iis fortiter pugnemus. Proponit nobis arborem octo beatitudinum, et in ea varia præmia, quasi totidem folia aurea, et argentea, varie vincentibus.

Tolerabiles item ac leves facit omnes, quia patimur injurias: siquidem illæ in die sanctorum omnium, cum ad illorum cœtum pervenimus, abunde compensabuntur, et quæcumque nobis per injuriam ablata sunt, cum fœnore restituentur. Audistis forsitan aliquando nobilem Germanum a simplici rustico equum emisse, et dimidium pretii mox quidem solvisse, dimidium alterum Sancti Neminis diem dolose promississe. Rusticus post intervalla repetit pretium; sed alter diem istius sancti ait nondum venisse. Accusatus ergo nobilis apud judices Constantienses, condemnatur, ut in die sanctorum omnium pretium venditori numeret: siquidem illa dies sit sanctorum omnium, proinde illius S. Neminis, quicumque tandem ille sit. Multi hunc ludum

Indunt cum pauperibus, qui nullo unquam tempore sua recuperare a direptoribus possunt; omnia differentur ad diem Neminis. Sed enim veniet aliquando dies illa, et quando, nisi in die omnium sanctorum, quando omnibus sanctis in cœlo sua merces dabitur, et quidquid per nefas ablatum est, restituetur? Sic se solati sunt septem illi Macchabæi, dum lingua, manibus, pedibus truncarentur ab impio Antiocho, quod nimirum membra illa *abacissa in æternæ vitæ resurrectione restituenda eis essent*, II Macch. VII.

IV. Mortem reddit optabilem, ut quæ reducit nos velut obstetrix ex hoc tenebricoso mundi carcere in admirabile lumen et cœlestem patriam, ad concives nostros, beatos. Balaam ille impius, cum vidisset et miratus esset castra Hebræorum dicens: *Quam pulchra tabernacula tua, Jacob, et tentoria tua, Israel! Ut valles nemorosæ, et horti juxta fluvios irrigui; ut tabernacula, quæ fixit Dominus; quasi cedri prope aquas, etc.* desideravit cum iis mori: *Moriatur anima mea morte justorum, et fiant novissima mea horum similia*, Num. XXIII. et XXIV. Quid dicat Christianus, cum attollit oculos in tabernacula sanctorum et felicissimam eorum societatem? Cum intuetur in prophetas, apostolos, martyres, confessores, anachoretas, virgines, conjugatos, parentes et fratres atque amicos suos? Elephas, quem misit Emmanuel rex Lusitaniæ Romam Leoni X. Pp. (apud Pier. lib. I.) prius ab ingressu navis abhorrens, ubi a magistro audit se in celeberrimam totius orbis urbem, pulcherrimo loco sitam, ad summum orbis dominum ducendum, ibique se honorificentissime excipiendum et habendum, sine mora paruit, ultro navim ingressus. Quid Roma respectu cœli? Quid papa respectu Christi? Quid ornatus mundi respectu cœlestis? Difficulus quidem patriam deserimus: sed quando extra patriam quid habemus, quod maxime desideramus et sine quo miseri in patria sumus, tunc, libenter ea relicta, ad desideratum bonum emigramus.

Certe Jacob magnæ etiam ramis tempore in Ægyptum non descendit pro emendis frugibus, sed misit filios suos. At audit ibi vivere, dominari filium suum dilectissimum et desideratissimum Josephum: *Sufficit mihi*, inquit, *vadam et videbo eum antequam moriar*. Itaque deseruit patriam dulcissimam, et quidquid prædiorum ac fundorum habuit, migravitque ad Josephum suum. Vere quidem hic in exilio magis quam in patria sumus: demus tamen hic patriam esse, certe caremus re desideratissima, Christi et sanctorum consortio. Cur igitur non libentissime eo commigramus, ubi summum nostrum bonum et tota nostra parentela est? Fuit in Persidis regno, circa annum Domini 1250. tyrannus quidam Alaodinus dictus, qui Muletam regionem occupavit, multosque sicarios, dictos Assassinos, hoc astu sibi adjunxit, et ad quævis adeunda belli pericula ac prælia animavit. In valle, quadam amœnissima, præruptis montibus cincta, paradisum omni deliciarum genere, qualem suis promisit Mahumetes, instruxit; arce in faucibus extracta, ne cui adeundi, nisi per ipsius admissionem, potestas; affirmans interim se Mahumetici paradisi claves habere. Quare potione soporifera sopitos in eum locum inferri curabat, et ibi genialiter haberi, iterumque soporatos educi. Sic eos ab omnia imperia mortemque ipsam obeundam paratissimos habuit, et horum opera non paucos Christianorum principes insidiis circumventos oppressit, Paul. Venetus, lib. I. cap. XXVIII. histor. orient. Potuit hæc ficta paradisi terrestris species animare barbaros ad pericula adeunda spernendamque mortem: non poterit non animare ad mortem obviis ulnis excipiendam paradisi cœlestis verissima promissio, et realis jam possessio tot millium millenorum? Hoc igitur est quod fecit plurimos justos gaudere et jubulare, denuntiata sibi morte. Quod ut et nobis contingat, faxit Deus et impetrent ornes sancti.